

Szeged bolygói

4. Szőreg

Különleges erőmű

Szemorvosnál

Már a szabadság napja hanyatlott messze csatában, Dálnoka hű ajkán halt el a dal, s a remény Szőregi sáncán a nép katonái, kifenve kaszájuk. Allták meg a csatát, védve a nép jogait. Akkor a zsarnokság győzött, de megőrizi a hősök Emlékét Szőreg népe, mely újra szabad.

Igy vall a dicső múltról az emléktábla, mindjárt a falu főterén, a Tolbuhin téren. A Gellért-legendában olvasható; 1028 táján Csanád vezér vereséget szenvedett Ajtonytól, serege a szőregi nádasokba vonult vissza. Később monostor épült, a Maros és a Tisza áradásai megvédték, túlélte a tatárjárást, de végül is elpusztult. Három községet telepítettek a szőregi pusztán 1746-ban, Szőreget, Deszket, Szentivánt. Az első telepések szerbek voltak.

Virágok földje

A falu a történelemben is bevonult, az 1848-as szabadságharc idején két csata dűlt ezen a tájon. Szőreget a virág tette gazdaggá. Már az 1800-as évek végén megjelent a róza, azóta is pompázik, jellegzetes ad a vidéknek. A hosszú nyúló kertek, beművelt porták, üvegházak, föltek intenzív háztáji kultúrát bizonyítanak. Országos utakra indul innen a róza, rózsát, jácint, tulipán, a saláta, az uborka, a paprika, és a gyümölcsfák. Sok jó kertész munkálkodik a faluban. A régi, családról családra szálló mesterséget még 240-en őrzik és ápolják, leginkább a szövetkezetben, teljes megelégedéssel. A virágok szépek és hálásak. Jó néhány embert lehet találni, aki évenként 100 ezer forint adót fizet, s nem ritka a kertészek között, aki több házat tart a faluban. A 400-600 négyzetméteres területen könnyen kisikeredik a 40-50 ezer forint. Gyorsan megtérül a pénz.

Jól élnek

Igyekszik a közös gazdaság is. Már érdemesnek találják a kertészek a nagyüzemi munkát. Nem ritka a 8000-9000 forintos havi kereset. A növénytermesztésben talvaly Tóth Józsefné 4725 fo-

rintot, Sebők Erzsébet 4050, Bódi Jánosné 4000, Bánáti Mihályné pedig 4425 forintot kapott egy hónapra. Az Egyetértés 4054 holdon gazdálkodik, az összes közös vagyon mintegy 30 millió, ebből a tiszta vagyon 15 millió 680 ezer forint. Az egy napra eső átlagkereset 106 forint.

A hagyományos kultúrák mellé felzárkóztak az új jóvevény, a vöröshagyma. A talaj megfelelő, nem fertőzött, így aztán 120 mázsa körül van évente a holdankénti átlag. A föltek faluban jól élnek az emberek. Mondják, Bogdán Illés három éve költözött ide, úgy jött, mint az ujjam, most a második házat cseréli. Szabolcsból, Szatmárból ugyan csak telepednek és Kisszállásról. A hangulatos, tiszta faluban 1300 házat tartanak nyilván, s évente 70-et építenek az átalakításokkal együtt.

Miben szegény?

A 4846 lakosra összesen 7327 hold közigazgatási terület jut. Ebből belterület 831 hold, de állami birtok és más szövetkezetek is használnak a határból. Az általános képet tanácsolja, két templom, 7 iskola, gyógyszerár, orvosi rendelő, bölcsőde, mozi, művelődési otthon, könyvtár, három óvoda, egy termelőszövetkezet, borpalackozó, hat vegyesbolt, vendéglő, presszó, kisipar, vas-műszaki bolt, ktsz, tűzoltószertár és egy paprika-feldolgozó telep teszi ki.

A hagyományokat, szokásokat a városiasodás elkor-pattatta. A 45 utca lakói 730 televíziót, 1350 rádiót, 50 személykocsit, 65 nagymotortartanak. Bankbetétük pedig 9 és fél millió. Jó mód, választékos öltözködés és izlés, egy nyelvűség uralja a

falut. Pedig szegények is. Nincs megfelelő társadalmi közélet, munka. Bármilyen rendezvényre, eseményre nehezen fognak össze, nagyobb részüket lekötö a város, a munka, szabad idejüket a gazdagon fizető háztáji. A politikai, társadalmi élettől kissé vonakodnak. A másik: az elmúlt esztendőben a kötelező tudósításhoz 300 emberrel találtak „valamit”, ami figyelemre méltó és elgondolkodtató. Könnyen meg lehet; a házias életmód, az anyagiakban való gyarapodás túllátása is közrejátszik ebben.

Egy esztendő — egy autó

Tóth Ferenc traktoros az Egyetértésben, 31 esztendő, nős, egy kislánya van. Igen-igen óvatos számításokkal így alakult a jövedelme: munkabérből 36 ezer forint, prémium 5 ezer, háztáji 6 ezer, az udvarból a föltek alól árultak 27 ezer forintot, jószágokból 6 ezer, összesen tehát 80 ezer forint. Igaz, a felesége is besegített a háztartás ellátásá mellett. Februárban Moszkvicsot vettek.

A lakások szépen beépítve, televízió, rádió, megfelelő bútorok, háztartási gépek. Nem hiányzik semmi. A szekrényben ruhák, négy rend ünnepi, olyan is, amit még fel sem vettek. Két szoba, előszoba, konyha, kamra, veranda és garázs. Kifogástalan, szép, nemrégiben alakították át egy régi, régi házból.

A kislány óvodás. — Melyik játéka a legértékesebb?

— A baba. Száz forintért vették. Nem nagyon költünk ilyesmire, úgyis elherdáljuk.

A család napjait kitölti a munka. Esténként televíziót néznek, egy esztendőben egyszer moziba, két évbenként színházba mennek.

— Jövőre lemegyünk a tengerpartra. Vagy talán az idén is.

Kétezer...

A falu összeér Szegeddel. A Kamaratöltés választóvonal, de nem játszik szerepet. Naponta 2 ezer szőregi ember keresi itt kenyerét, tölti el ideje nagy részét. A többit pedig a kertekben. Kikapcsolódás a mindennapi munka után, s egészen jó jövedelem. Életszínvonaluk is így alakult.

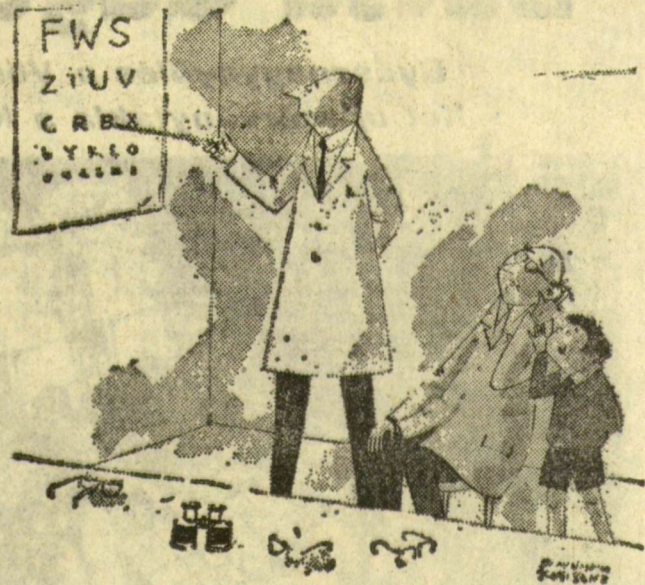
A közsegfejlesztési alap kevés. Lényegesebb beruházásra eddig nem futotta. Pedig a takaros, tiszta kis falu megérdemelné.

Közel a város. Nincs távolság. Félóránként indulnak a buszok. Szórakozni, tanulni, s vásárolni is bejárnak. A történelmi múlt összekötő, mondják, a szegedi vár bejárata ott áll valamikor az egyik dombon. A jelen viszont elválaszthatatlan. Szőreg Szeged házikertje.

Sz. Lukács Imre

A kamcsatkai Petropavlovszk közelében üzembe helyezték az első geotermál freon-erőművet. A föld alatti termálvizet csövön vezetik a kazánba, amely felfelemelegíti a vízzel jóval alacsonyabb forrásponttal rendelkező folyékony freont.

A 70 fokos hőmérsékletű freongőzöket 14 atmoszféri nyomás alatt vezetik a turbínába, amely a villanygenerátort forgatja. A fűtőgőzöket kondenzátorokban lehűtik, majd újból a kazánba juttatják és megkezdődik az új ciklus. A kazánban felhasznált meleg vízzel üvegházakat fűtenek.

Óvni az embert!

Munkavédelmi helyzet a mezőgazdaságban
Módosításra szoruló jogszabály

A mezőgazdaságban az erőteljes gépésítés, a fejlett agrotechnikai módszerek alkalmazása, a különféle segédüzemágak létrehozása stb. szükségszerűen megköveteli a fejlődési szinttel lépést tartó munkavédelmet. Ezért a Csongrád megyei Főigazgatóság — a Legfőbb Igazgatóság munkaprogramjának megfelelően és országos felmérés részeként — vizsgálta a tsz-ekben és az állami gazdaságokban a munkavédelmi jogszabályok végrehajtását, törvényességét. A munkában részt vettek a városi és járási ügyészségek, az SZMT, a KÖJAL, a városi és járási tanácsok és a növényvédelmi állomások képviselői.

A vizsgálat — az országos tapasztalatokkal egybevetve — megállapította, hogy a munkavédelemben általában jelentős az előrehaladás, a megelőzést célzó tevékenység erősödött, különösen az állami gazdaságokban.

Csongrád megyében a balesetek száma emelkedett a mezőgazdaságban. Ezt jelzi, hogy a tüzetesen vizsgált 10 tsz-ben hat hónap alatt talvaly a legkevesebb három napi munkaképtelenséggel járó üzemi balesetek száma 98, míg 1966 hasonló időszakában 75 volt. Talvaly a 10 tsz-ben 8 baleset a szövetkezet mulasztásából, 30 véletlenségből, 32 figyelmetlenségből, 28 pedig a tsz-tag vétkességéből keletkezett. Ezek közül egy életveszélyes, kettő pedig csontos baleset volt.

A termelőszövetkezetek többségében nem, vagy alig ismerik a munkavédelmi jogszabályokat, azok érvényesítését átfogóan nem értékelik. A munkavédelmi szabályok megsértésében a vétkesek felelőssége vonása, illetve a tsz-eket ért

károk áthárítása iránti eljárás megindítása a közös gazdaságokban működő ügyvédek és jogtanácsosok feladata volna. Ezt a kötelességet azonban kevés helyen teljesítik.

A termelőszövetkezetekben kijelölt biztonsági megbízottak vannak. A szegedi Felszabadulás Tsz-ben — követségben — a biztonsági megbízott gépészmérnök. Hiba viszont, hogy a közös gazdaságokban, kevés kivételtől eltekintve, nem határozzák meg a biztonsági megbízott feladatait. A 10 tsz egyike sem készült munkavédelmi intézkedési terv, pedig ezt a 10/1966-os miniszteri rendelkezés kötelezően előírja. A jogszabály rendelkezik arról, hogy a szövetkezetek gazdálkodási tervében szerepelnie kell annak az összegnek is, amit munkavédelmi és egészségvédelmi célokra fordítanak. Ezek azonban alig vonatkoznak a védőberendezésekre, a vegyszerekkel bábók megfelelő tisztálkodási körülményeinek stb. biztosítására, s többnyire munka- és védőruhák beszerzését tartalmazzák. Felelőtlenség az is, hogy a tsz-ek egész sorában nem tartják meg a félévenként kötelező biztonsági szemléket.

A közös agzdaságok a fiatalokukat és a nőket a jogszabályban meghatározott munkakörökben foglalkoztatják. A Munka Törvénykönyv előírja, hogy a fiatalok dolgozhatnak, a 14-16 éveseknek évenként legalább egyszer orvosi vizsgán kell részt venniük. A tsz-ekben számos 14-16 éves fiatal dolgozik besegítő családtagnak, akiknek orvosi ellenőrzése sem elvileg, sem gyakorlatilag nem megoldott.

Vizsgálatok sok tsz-ben nem vizsgálják a baleseteket előidéző okokat. Így nem

vonhatnak le belőlük tapasztalatokat, s elmarad a megelőzést szolgáló intézkedés. Gyakran előfordul, hogy a balesetek kivizsgálása nem a „jogszabályban előírt” időben történik. Viszont — és ez szintén jogszabályi hiba —, a 10/1966-os miniszteri rendelkezés csak azt írja elő, „hogy a termelőszövetkezet körülményeit kivizsgálja”. Mi ennek a határideje? — erről nem szól. A munkavédelmi miniszter 2/1962. számú rendelete az üzemi balesetek kivizsgálására ugyanis nem alkalmazható a szövetkezetekben. Előfordult, hogy a három napon túl gyógyuló balesetet is „késve” jelentik a tsz-ek — például a tápéi Tiszatáj — a felügyelet gyakorló illetékes tanácsok mezőgazdasági- és élme-zésügyi osztályának. Helyesen járt el viszont a tápéi Tiszatáj Tsz akkor, amikor egy alkalommal fegyelmi felelősségre vonást alkalmazott a munkavédelmi mulasztás miatt.

Az SZMT munkavédelmi felügyelői még mindig sok hibát találnak a termelőszövetkezetek épületei, üzemházaik elektromos berendezéseiben. A különféle tsz műhelyekben balesetveszélyes, hibás berendezéseket is működtetnek, s ezeken szintén változtatni kell. A vizsgálat a különféle vegyszerek, mérgek tárolásánál, valamint felhasználásának körülményeinél is több negatívumot tapasztalt.

A munkavédelmi jogszabály végrehajtásánál észlelt fogyatékoságok nyomán Csongrád megyében ügyészi intézkedések születtek a balesetek megelőzéséért. A megyei és az országos vizsgálat észrevételezte, hogy a 10/1966-os rendelkezést szükséges módosítani, mert nem szabályozza megfelelően a munkavédelem valamennyi kérdését a mezőgazdaságban, s ez is hibákhoz vezet. A Legfőbb Igazgatóság az észrevételeket eljuttatta a Mezőgazdasági és Élmezésügyi Minisztériumhoz, s javasolta figyelembevételüket a 10/1966-os miniszteri rendelet módosításánál.

M. S.

Leningrádról

Leningrádban verseskötlet jelent meg a hősi város életéről és múltjáról. A kötetben 20 ismert szovjet költő és 600 költeménye kapott helyet. A versek szerzői három nemzedék költői. A versek központi témája: az Októberi Forradalom, a város hősi védekezése a II. világháború alatt, a mai Leningrád mindennapi élete.